

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет історії, політології та національної безпеки
Кафедра політології та публічного управління

СИЛАБУС
нормативного освітнього компонента
ЛОГІКА
підготовки бакалавра
галузі знань 07 Управління та адміністрування
спеціальності 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
освітньо-професійної програми *Підприємництво, торгівля та біржова*
діяльність

Денна форма навчання

Силабус нормативного освітнього компонента «Логіка» підготовки бакалавра галузі знань 07 Управління та адміністрування, спеціальності 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність за освітньо-професійною програмою 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

Розробник: Гудзенко О.Г., доцент кафедри політології та публічного управління, кандидат філософських наук, доцент

Силабус погоджено:

Гарант ОПП

Підприємництво, торгівля
та біржова діяльність

Алла Лялюк

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри політології та публічного управління

протокол № 7 від 1 лютого 2023 р.

Завідувач кафедри:

Василь БУСЛЕНКО

I. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна /освітньо-наукова/освітньо-творча програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	07 «Управління і адміністрування» 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» Підприємництво, торгівля та біржова діяльність Бакалавр	Нормативна
Кількість годин/кредитів 60/2		Рік навчання 2
		Семестр 4
		Лекції 26 год.
		Практичні 16 год.
		Самостійна робота 14 год.
ІНДЗ: є		Консультації 4 год.
		Форма контролю: залік
Мова навчання	Українська	Навчальний план 2021 р.

II. Інформація про викладача

Гудзенко Олена Георгіївна

кандидат філософських наук, доцент

Посада: доцент кафедри політології та публічного управління

тел.: 0507074369, email: olena.gudzenkooo@gmail.com

Дні занять: <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація освітнього компонента. Освітній компонент розроблено, щоб здобувачі мали можливість оволодіти основами логічних знань й вміти їх застосовувати у процесі професійної, навчальної, науково-пізнавальної і соціально-комунікативної діяльності.

2. Мета і завдання освітнього компонента. Метою викладання освітнього компонента є формування вміння логічно мислити; надання систематизованих знань, конструктивних і критичних навичок мислення щодо конкретних практичних ситуацій.

Завдання освітнього компонента: ознайомити здобувачів освіти і методично допомогти їм зрозуміти та засвоїти особливості логіки як науки про мислення, основні принципи і закони правильного мислення, зміст основних форм мислення - поняття, судження та умовиводів, їх форм та видів; загальні правила і вимоги доведення і спростування, які розкривають сутність логічної аргументації; основні методи та прийоми раціонального опрацювання інформації; логічні особливості ділового спілкування.

3. Результати навчання (Компетентності).

Загальні компетентності:

ЗК-1. Здатність до абстрактного аналізу та синтезу. Вміння виявляти, аналізувати і структурувати проблеми підприємства і розробляти рішення.

ЗК-10. Здатність діяти відповідально та свідомо.

ЗК-11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК-12. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку

суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Фахові компетентності:

ФК-1. Критичне осмислення теоретичних засад підприємницької, торговельної та біржової діяльності.

Програмні результати навчання:

ПРН-1. Використовувати базові знання з підприємництва, торгівлі і біржової діяльності й уміння критичного мислення, аналізу та синтезу в професійних цілях.

ПРН-5. Організовувати пошук, самостійний відбір, якісну обробку інформації з різних джерел для формування банків даних у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності.

4. Освітня карта ОК

Таблиця 2

Назва змістовних модулів і тем	Формування компетентностей та програмних результатів навчання			Кількість годин					Форма контролю/ Бали
	ЗК	СК	ПРН	Усього	У тому числі				
					лек-ції	практичні	самостійна робота	консультації	
Змістовий модуль 1. Вступ до логіки									
Тема 1. Вступ до дисципліни “Логіка”. Предмет і мова формальної логіки	ЗК-1 ЗК-11	ФК-1	ПРН-1 ПРН-5	5	2	2	1		УО, ДС/ 10
Тема 2. Історія логіки як науки	ЗК-12	ФК-1	ПРН-1 ПРН-5	8	4	2	1	1	УО, ДС/ 10
Разом за змістовим модулем 1				13	6	4	2	1	20
Змістовий модуль 2. Традиційна логіка									
Тема 3. Поняття як форма логічного мислення	ЗК-1 ЗК-10	ФК-1	ПРН-1 ПРН-5	7	2	2	2	1	УО, ДС, Т, РЗ/ 10
Тема 4. Судження як форма логічного мислення	ЗК-1 ЗК-12	ФК-1	ПРН-1 ПРН-5	9	4	2	2	1	УО, ДС, Т, РЗ/ 10
Тема 5. Основні закони формальної логіки	ЗК-1 ЗК-11 ЗК-12	ФК-1	ПРН-1 ПРН-5	9	4	2	2	1	УО, ДС, Т, РЗ/ 10
Тема 6. Умовивід як форма і засіб формування думки і знання	ЗК-1 ЗК-10 ЗК-11	ФК-1	ПРН-1 ПРН-5	8	4	2	2		УО, ДС, Т, РЗ/ 10
Тема 7. Доведення	ЗК-1 ЗК-10 ЗК-11	ФК-1	ПРН-1 ПРН-5	8	4	2	2		УО, ДС, Т, РЗ/ 10
Тема 8. Значення логіки	ЗК-1 ЗК-10 ЗК-11 ЗК-12	ФК-1	ПРН-1 ПРН-5	6	2	2	2		УО, ДС/ 10
Разом за модулем 2				47	20	12	12	3	60

ІНДЗ									20
Всього годин / Балів				60	26	16	14	4	max 100 балів

Форма контролю*: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/РС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота здобувача, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, ПКР/ПР – підсумкова контрольна робота/ контрольна робота, П – презентація роботи; Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

5. Завдання для самостійного опрацювання.

У ході самостійної роботи здобувачі вищої освіти навчаються, читають і конспектують навчальну, наукову та довідкову літературу, виконують завдання, спрямовані на закріплення знань і відпрацювання умінь та навичок, готуються до поточного контролю з дисципліни.

Змістовий модуль 1. Вступ до логіки

1. Пізнання як мисленнєвий процес.
2. Мислення як предмет вивчення логіки.
3. Логіка як наука про форми і закони мислення.
4. Поняття про логічну форму.
5. Поняття про логічний закон.
6. Проблема істинності та формальної правильності (міркувань) мислення.
7. Основні історичні етапи розвитку логіки.
8. Дві концепції виникнення логіки в контексті культури.
9. Логіка на порозі третього тисячоліття.
10. Векторність розвитку ціннісного потенціалу логіки як науки в період постмодерну.

Змістовий модуль 2. Традиційна логіка

1. Мислення і мова. Мова як знакова інформаційна система .
2. Логічний аналіз мови – спосіб виявлення логічних форм і законів.
3. Поняття про мову логіки висловлень. Поняття про мову логіки предикатів.
4. Роль штучних мов логіки у з’ясуванні структури думки.
5. Пропозиційна функція.
6. Судження і речення.
7. Роль питання у пізнанні.
8. Значення судження як форми мислення.
9. „Логічний квадрат”.
10. Логічні засоби перевірки коректності доведення і спростування.
11. Формули, що репрезентують структуру завжди істинних думок.
12. Основні закони логіки як формули істинних думок.
13. Закони логіки висловлень.
14. Закони логіки предикатів.
15. Методологічна роль законів логіки.
16. Основні правила і закони виводів логіки висловлень. Правила термінів.
17. Фігури простого категоричного силлогізму. Правила фігур силлогізму.
18. Модуси силлогізму.
19. Скорочений силлогізм. Складні скорочені силлогізми.
20. Аналогія як вид умовиводу та її види.
21. Логічні засади аргументації.
22. Логіко-методологічний потенціал наукових проблем.
23. Роль логіки в розвитку систематизації та обґрунтуванні наукового знання.

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо здобувача освіти

Оцінювання відбувається згідно Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки від 29.06.2022 р.

Відвідування занять є обов'язковим компонентом вивчення навчальної дисципліни. Про відсутність з поважних здобувачі освіти зобов'язані доводити до відома викладача заздалегідь. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, карантин, міжнародна мобільність) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із деканатом та викладачем.

Політика щодо зарахування результатів формальної, неформальної та інформальної освіти. Під час вивчення освітнього компонента передбачена можливість визнання отриманої здобувачем неформальної освіти як оцінку з окремих тем згідно Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки від 29.06.2022 р. Результати навчання, здобуті шляхом формальної, неформальної та/або інформальної освіти, визнаються в ВНУ імені Лесі Українки шляхом валідації (<http://bit.ly/3H3YMOС>).

Політика щодо академічної доброчесності.

Процес вивчення освітнього компонента здійснюється за умов дотримання здобувачами освіти та викладачем Кодексу академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки від 30.10.2020 р. (<http://ra.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/03/Kodeks-akademichnoyi-dobrochesnosti.pdf>). Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату. Списування під час контрольних робіт та заліку заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

Політика щодо дедлайнів та перескладання.

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-2 бали). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

V. Підсумковий контроль

Оскільки при вивченні освітньої компоненти «Логіка» застосовується така форма контролю, як залік, то максимальна кількість балів за поточний контроль з освітнього компонента – 100 балів.

Семестровий залік здобувачі освіти отримують на підставі результатів виконання усіх видів запланованої навчальної роботи протягом семестру за 100-бальною шкалою. У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів).

Якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості (набрані під час поточного оцінювання бали анулюються). Під час ліквідації академічної заборгованості передбачена максимальна кількість отримання балів під час заліку (100 балів). Повторно скласти залік можна не більше як два рази: один раз – викладачеві, другий – комісії. Терміни проведення підсумкового семестрового контролю встановлюються графіком навчального процесу.

Перелік питань для підсумкового контролю:

1. Значення терміну «логіка».
2. Визначення логіки як науки.
3. Об'єкт та предмет вивчення логіки як науки.
4. Характеристика мислення як об'єкту дослідження логіки. Структура мислення.
5. Характеристика "логічної форми" мислення. Основні форми мислення.
6. Характеристика логічного закону. Основні закони формальної логіки.
7. Поняття "істини" в традиційній (аристотелівській) логіці.
8. Поняття "логічної помилки". Види логічних помилок.

9. Основні принципи логічного аналізу мови як засобу виразу думок.
10. Предмет вивчення семіотики. Характеристика рівнів семіотичного аналізу мовних виразів.
11. Характеристика штучних мов. Поняття "формалізованої мови" в логіці.
12. Сутність основного методу логіки як науки.
13. Місце логіки в пізнавальній діяльності людини.
14. Значення логіки для формування культури (професійної культури) мислення людини.
15. "Поняття" як форма мислення. Логічна структура поняття.
16. Мовні форми виразу понять. Особливості взаємозв'язку поняття і слова.
17. Види понять за змістом і за обсягом.
18. Сумісні та несумісні відношення між поняттями. Зображення даних відношень за допомогою кіл Ейлера.
19. Відмінність між протилежними та суперечливими поняттями.
20. Узагальнення понять як логічна операція.
21. Обмеження понять як логічна операція.
22. Сутність визначення (дефініції) понять як логічної операції. Логічна структура визначення.
23. Логічні різновиди та способи визначень змісту понять.
24. Логічні вимоги (правила) щодо визначення змісту понять.
25. Сутність поділу (класифікації) понять як логічної операції. Логічна структура поділу.
26. Логічні різновиди поділу обсягу понять.
27. Логічні вимоги (правила) щодо поділу (класифікації) обсягу понять.
28. "Висловлювання" як форма мислення. Логічна структура висловлювання.
29. Мовні форми виразу висловлювань. Особливості взаємозв'язку висловлювання і речення.
30. Види висловлювань. Прості і складні висловлювання.
31. Види простих висловлювань. Характеристика атрибутивних, реляційних та екзистенціальних висловлювань.
32. Характеристика простих атрибутивних висловлювань за кількістю та якістю, формалізовані схеми їхньої побудови.
33. Види складних висловлювань, їх характеристика.
34. Умови істинності складних висловлювань.
35. Логічні відношення між висловлюваннями, критерії їх встановлення. "Логічний квадрат" як спосіб зображення відношень між простими атрибутивними висловлюваннями.
36. "Умовивід" як форма мислення. Логічна структура умовиводу.
37. Поняття про необхідні (демонстративні) та імовірнісні (недемонстративні) висновки.
38. Дедуктивний умовивід: визначення, різновиди, правила побудови.
39. Індуктивний умовивід: визначення, різновиди, правила побудови.
40. Умовивід за аналогією: визначення, різновиди, правила побудови.
41. Місце методу аналогії (моделювання) в пізнавальній діяльності людини.
42. Умови підвищення степені вірогідності висновку в імовірнісних умовиводах.
43. Загальна характеристика основних формально-логічних законів.
44. Закон тотожності. Характеристика логічних вимог (норм) даного закону та ознаки логічних помилок, що виникають при порушенні даних вимог.
45. Закон несуперечності. Характеристика логічної вимоги (норми) даного закону та ознаки логічних помилок, що виникають при її порушенні.
46. Закон виключеного третього. Характеристика логічної вимоги (норми) даного закону та ознаки логічних помилок, що виникають при її порушенні.
47. Закон достатньої підстави. Характеристика логічних вимог (норм) даного закону та ознаки логічних помилок, що виникають при порушенні даних вимог.
48. Доведення та спростування як логічні операції, їхня логічна структура.
49. Види доведень та спростувань.
50. Логічна характеристика непрямого доведення „від супротивного”.
51. Способи спростувань.
52. Логічні ознаки тези, спростованої шляхом критики: а) самої тези; б) аргументів доведення; в) демонстрації доведення.
53. Правила побудови доведень та спростувань; характеристика найтипівіших логічних помилок, що виникають при порушенні цих правил.
54. Характеристика суперечки як методу вирішення спірних питань. Логічна структура суперечки.

55. Відмінності між дискусією і полемікою як різновидами суперечки.
56. Класифікація суперечок за метою проведення, професійними сферами діяльності людини, організаційними формами проведення.
57. Характеристика конструктивної та неконструктивної суперечок.
58. Поняття стратегії й тактики ведення суперечок. Різновиди тактичних прийомів.
59. Логічні правила ведення суперечок.
60. Логічна характеристика "безпредметної", "безцільної" та "некоректної" суперечок.
61. Софістичні прийоми, що використовуються у суперечках.
62. Некоректні позалогічні (психологічні) засоби впливу на аудиторію в суперечках.
63. Предмет дослідження евристики.
64. Запитання як засіб пізнавальної діяльності. Логічна структура запитання.
65. Види запитань.
66. Логічні правила формулювання запитань.
67. Види відповідей та логічні вимоги щодо них.
68. Поняття логічного методу. Види логічних методів.
69. Теорія як системна форма організації наукового знання. Функції наукових теорій.
70. Види теорій та засоби їх побудови.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Незараховано (необхідне перескладання)

Оцінка в балах	Оцінка	Критерії оцінювання
90 – 100	Відмінно	Здобувач освіти опрацював цілий курс згідно програми, оперує основними поняттями та вміє їх застосовувати на практиці, здобув компетенції, знання та вміння, розв'язує завдання високого рівня складності
82 – 89	Дуже добре	Здобувач освіти опрацював цілий курс згідно програми, оперує основними поняттями, проте може застосувати більшість положень на практиці, здобути компетенції, знання та вміння, розв'язує завдання високого рівня складності з незначними помилками
75 - 81	Добре	Здобувач освіти опановує 80–90 % курсу згідно програми, оперує більшістю основних понять та може їх застосувати на практиці, здобути окремі компетенції, знання та вміння, розв'язує завдання середнього рівня складності
67 -74	Задовільно	Здобувач освіти опановує 60-70% основного курсу згідно програми, оперує окремими основними поняттями та може їх застосувати на практиці, здобути окремі компетенції, знання та вміння, розв'язує завдання середнього рівня складності з незначними помилками
60 - 66	Достатньо	Здобувач освіти опановує 60% основного курсу згідно програми, оперує окремими основними поняттями та може їх застосувати на практиці, здобути окремі компетенції, знання та вміння, розв'язує завдання середнього рівня складності з допомогою лектора

1 – 59	Незадовільно	Здобувач освіти опановує 60% основного курсу згідно програми, оперує окремими основними поняттями та може їх застосувати на практиці, здобути окремі компетенції, знання та вміння, не розв'язує завдання середнього рівня складності з допомогою лектора
--------	--------------	---

VI. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна література

1. Бандурка О. О., Гвоздік О. І., Кравець В. М. Логіка для правознавців: навч. посіб. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2016. 144 с.
2. Бандурка О. М., Тягло О. В. Юридична логіка: підручник. Харків: Золота миля, 2011. 224 с.
3. Гнатюк Я. С. Лекції з історії логіки. Івано-Франківськ: Видавець І. Я. Третяк, 2009. 148 с.
4. Гудзенко-Александрук О.Г. Логіка. Тестові завдання для студентів денної форми навчання. Луцьк: ПП Іванюк В.П., 2013 23 с. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/153579613.pdf>
5. Гудзенко О.Г. Електронний освітній ресурс: «Логіка: дистанційний курс навчальної дисципліни» (рекомендовано до використання у навчальному процесі (Витяг із протоколу № 7 засідання науково-методичної ради Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки від 22 червня 2020 року) URL:<http://194.44.187.60/moodle/course/view.php?id=768>
6. Гудзенко О.Г., Поляков В.Г. Тестові завдання для здійснення підсумкового контролю знань студентів у формі комп'ютерного тестування з дисципліни «Логіка» URL: <http://cit.eenu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/11/TEST18-005.pdf>
7. Дуцяк І. З. Логіка: підручник. Київ: Знання, 2010. 406 с.
8. Жеребкін В. Є. Логіка : підручник. Київ : Знання, 2004. 255 с.
9. Карамішева Н. В. Логіка (теоретична і прикладна): навч. посіб. Київ: Знання, 2011. 455 с.
10. Титов.В. Д., Цалін С. Д, Невельська-Гордєєва О. П. Логіка : підручник; [за заг. ред. В. Д. Титова. Харків: Право, 2006. 207 с.
11. Ряшко В. І. Логіка: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 328 с.
12. Синиця А. С. Логіка: навч. посіб.. Львів : ЛДУФК, 2012. 234 с.
13. Хоменко І. В. Логіка: підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 335 с.
14. Хоменко І. В. Логіка: практикум: навч. посіб. Київ: Юрінком Інтер, 2002. 237 с.

Додаткова

1. Гудзенко О.Г., Поляков В.Г. Програма навчальної дисципліни «Логіка» підготовки бакалавра, галузі знань 25 Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону, спеціальності 251 Державна безпека, за освітньої програмою «Державна безпека». Луцьк, 2019. – 33 с.
2. Гудзенко-Александрук О.Г. Логіка та філософія у вищому навчальному закладі як невід'ємні елементи гуманітаризації вищої освіти: методологічний та світоглядний аспекти *Національна освіта в стратегіях соціокультурного вибору: теорія, методологія, практика : матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції з міжнародною участю, 20 травня 2020 року.* Луцьк: Луцький педагогічний коледж, 2020. С.81-82.
3. Логіка та критичне мислення як засоби формування логічної культури й невід'ємні елементи гуманітаризації вищої освіти *Актуальні проблеми розвитку суспільства: історична спадщина, реалії та виклики XXI ст. / XIII читання пам'яті В.Липинського : матеріали доп. учасників VIII Міжнар. наук.-практич. конф. (17 квітня 2010).* Луцьк: Волинська обласна друкарня, 2010. С. 145-150.

4. Карамишева Н. В. Логіка і правознавство (теоретичні питання і практичні завдання): навчальний посібник для студентів-юристів. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2012. 120 с.
5. Титов В. Д., Цалін С. Д., Невельська-Гордєєва О. П. Логіка : підручник; [за заг. ред. В. Д. Титова. Харків : Право, 2006. 207 с.
6. Синиця А. С. Методи перевірки правильності виведення висновку із засновків у теорії силогістики. *Вісник Львівського університету*. 2007. Вип. 10. С. 110–127.
7. Тофтул М. Г. Логіка: навч. посіб. для юристів (короткий виклад). Житомир: Житомирська облдрукарня, 2007. 222 с.
8. Щербина О. Ю. Логіка для юристів : курс лекцій. Київ: Юридична думка, 2007. 264 с.
9. Kneale, D., Thomas, J., & Harris, K. (2015). Developing and Optimising the Use of Logic Models in Systematic Reviews: Exploring Practice and Good Practice in the Use of Programme Theory in Reviews. *PLoS ONE*, 10(11), <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0142187>
10. Peter B. Andrews, *An Introduction to Mathematical Logic and Type Theory: To Truth Through Proof*. Kluwer Academic Publishers, 2002.

Інтернет-джерела:

1. Загадки для кмітливих. URL: <http://zagadki.org.ua/>.
2. Логіка. Навчальні матеріали онлайн. URL: <https://pidruchniki.com>.
3. Український логічний портал. URL: <http://logic.net.ua>.
4. Riddles with Answers. URL: <https://riddles.tips/>.
5. Stanford Encyclopedia of Philosophy. URL: <http://plato.stanford.edu/>